

Zakročte včas,
nechajte si pravidelne kontrolovať funkciu obličiek.

Diabetes mellitus 2. typu a funkcia obličiek

- Viac ako 30 % diabetikov 2. typu trpí chronickou chorobou obličiek!
- Chronická choroba obličiek je „tiché“ ochorenie bez príznakov.
- Chronická choroba obličiek môže dospieť do fázy nutnosti dialýzy alebo transplantácie obličky.
- Spomaleniu zhoršovania chronickej choroby obličiek môžete pomôcť pravidelnou kontrolou funkcie obličiek.

Ďalšie dostupné zdroje informácií

Chcete sa dozvedieť viac o chronickej chorobe obličiek a diabetes mellitus 2. typu a celkovej funkcii obličiek? Ďalšie informácie môžete čerpať napríklad z týchto zdrojov.

Web: www.zdravie.bayer.sk

Referencie:

1. Center for Disease Control and Prevention. National Diabetes Statistics Report 2020
2. Chapter 1: Definition and classification of CKD, *Kidney Int Suppl* (2011). 2013 Jan;3(1):19-62
3. Ashby D, Borman N, Burton J et al. Renal Association. Clinical Practice Guideline on Haemodialysis. *BMC Nephrol*. 2019 Oct 17;20(1):379
4. International Diabetes Federation. Diabetes and the kidneys. 2020.
5. Hussain S, Jamali MCH, Habib A et al. Diabetic kidney disease: An overview of prevalence, risk factors, and biomarkers. *Clinical Epidemiology and Global Health* Volume 9, January–March 2021, Pages 2-6

© 2022 Bayer, spol. s r.o.
Všetky práva vyhradené.
Bayer a Bayer Cross sú registrované
ochranné známky spoločnosti Bayer.
2/2023 PP-KER-SK-0047-1

Prečo sa k vám dostala táto brožúra?

Táto brožúra vám môže poslúžiť ako pomocník na ceste životom s diabetes mellitus 2. typu, laicky označovaný ako cukrovka 2. typu. Jej cieľom je pomôcť vám získať viac informácií o tom, ako sa môžete starať o svoje zdravie, a najmä obličky.

Chápeme, že v súvislosti so svojim ochorením musíte riešiť množstvo rôznych faktorov, dúfame však, že vám prostredníctvom tejto brožúry poskytneme jasný a jednoduchý prehľad o tom, aký má diabetes 2. typu vplyv na obličky. Veríme, že

práve informovanosť je to, čo vám v starostlivosti o vaše zdravie pomôže.

Informácie v tejto brožúre by tiež mali poslúžiť ako základ pre otvorenú a informovanú diskusiu s vaším lekárom.

Na túto brožúru sa môžete obracať vždy, keď to budete potrebovať, napríklad pri príprave na návštevu k lekárovi, počas rozhovoru s lekárom alebo doma po kontrole.

Pod'me na to!

Bežne používaná terminológia

Na svojej ceste životom s diabetom 2. typu sa stretnete s mnohými informáciami o tomto ochorení a tiež o tom, aký má vplyv na funkciu vašich obličiek. Fakty môžu byť zahŕňajúce a terminológia, ktorá ich opisuje, nemusí byť vždy úplne zrozumiteľná.

Preto nižšie uvádzame zoznam najčastejšie používaných výrazov súvisiacich s diabetes mellitus 2. typu a funkciou obličiek, ktoré vám umožnia informáciám lepšie porozumieť.

Albumín: bielkovina, udržiava tekutinu v krvnom riečisku, je dôležitý najmä pri transporte hormónov, vitamínov, enzýmov do celého tela. Vďaka jeho veľkosti u zdravého človeka neprejde filtrom obličiek a zostáva tak v krvnom riečisku.

Albuminúria: chorobný stav, kedy dochádza k poškodeniu funkcie obličiek a vylučovaniu albumínu do moču, čo môže poukazovať na chronickú chorobu obličiek (CKD). U zdravého človeka sa albuminúria blíži k nulovej hodnote.

Diabetes mellitus 2. typu, laicky označovaný ako cukrovka 2. typu: ochorenie, kedy telo nedokáže dostatočne dobre využiť produkovaný inzulín na kontrolu hladiny cukru v krvi.

Diagnostický prúžok: prúžok chemicky ošetreného papiera slúžiaci na testovanie abnormalít v moči, pomocou ktorého sa diagnostikujú rôzne ochorenia, napríklad diabetes mellitus, choroba obličiek a infekcie močových ciest.²

Dialýza: proces nahrádzajúci funkciu obličiek, teda očistenie krvi od odpadových látok, ktoré sa v nej hromadia. Podstupuje sa u väčšiny pacientov trikrát týždenne v štvorhodinových intervaloch.³

eGFR (odhadovaná rýchlosť glomerulárnej filtrácie): rýchlosť, ktorou je krv filtrovaná a čistená obličkami. eGFR je odhadovaná rýchlosť, s akou k filtrácii a čisteniu dochádza, obvykle je stanovená na základe krvného testu a výsledok je vložený do vzorca.

Fibróza: zmnoženie väziva v určitom orgáne na úkor funkčného tkaniva. Pri väčšom rozsahu vedie k stuhnutiu orgánu a poruche jeho funkcie. Vznik fibrózy býva odpoveďou na poškodenie orgánu napr. na dlhšie trvajúci zápal, niekedy je jej vznik nejasný.

Glomerulárna filtrácia: proces, ktorým obličky filtrujú krv.

Chronická choroba obličiek (CKD – skratka anglického názvu Chronic Kidney Disease): ide o dlhodobý chorobný stav, kedy obličky nefungujú tak, ako by mali. Pri neliečenom CKD hrozí riziko progresie (zhoršenia), ktoré môže viesť k dialýze alebo nutnosti transplantácie obličky.

Kreatinín: odpadový produkt látkovej výmeny, ktorý obličky filtrujú z krvi a vylučujú z tela močom.

Progresia CKD: zhoršenie chronickej choroby obličiek, prechod z raného do pokročilých štádií.

Test UACR (pomer albumín / kreatinín v moči): laboratórny test moču, na základe ktorého sa určuje, koľko albumínu a kreatinínu sa vylučuje z tela. Ide o najpresnejšiu a včasnú metódu odhalenia potenciálneho poškodenia obličiek.²

Transplantácia obličky: je chirurgický zá- krok, pri ktorom sa zdravá oblička darcu vloží do tela pacienta, aby vykonávala všetky funkcie, ktoré nefunkčné obličky príjemcu už neboli schopné plniť.

A teraz sa už pod'me pozrieť na obličky...

U viac ako 30 % pacientov s diabetes mellitus 2. typu sa rozvinie choroba obličiek, ktorá môže prerásť do chronického stavu.¹ Chronická choroba obličiek znamená, že obličky sú poškodené a dochádza k postupnej strate ich funkcie.

Chronické preto, lebo k poškodeniu dochádza postupne a nezlepšuje sa. Aj keď sú obličky ako orgán malé, vykonávajú životne dôležitú funkciu, ktorá udržiava zvyšok tela v rovnováhe, vrátane odstraňovania odpadových látok a prebytočných tekutín z tela v podobe moču.

Vysoká hladina cukru v krvi má negatívny vplyv nielen na srdce a pečeň, ale tiež na drobné cievy, ktoré v obličkách fungujú ako filtračné

jednotky. Postupom času môže vysoká hladina cukru v krvi spôsobiť ich zúženie a upchatie. Bez dostatku krvi dôjde k poškodeniu obličiek a albumín (bielkovina vytváraná v pečeni) prejde týmito filtrami až do moču, kde by sa vyskytovať nemal. Jeho prítomnosť v moči môže poukazovať na chronickú chorobu obličiek (CKD).

Nie všetci pacienti s diabetes 2. typu budú mať problémy so srdcom, pečeňou alebo obličkami, ale diabetes mellitus 2. typu je známym rizikovým faktorom pre rozvoj týchto zdravotných problémov.^{1,4} Čím skôr budete mať povedomie o vzťahu medzi diabetes mellitus 2. typu a orgánmi tela (predovšetkým o CKD a diabete 2. typu), tým lepšie budete vedieť svoje obličky chrániť.

Na aké orgány má diabetes mellitus 2. typu vplyv?

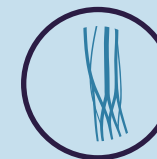
Oči

Srdce

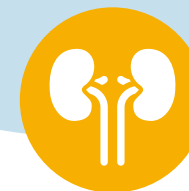
Pečeň

Krvné
cievy

Močový
mechúr

Obličky

Funkcia obličiek

1

Filtrujú odpadové produkty z krvi, a čistia tak telo.

2

Ovplyvňujú to, koľko vody a minerálov (najdôležitejšie sú sodík a draslík) si telo ponechá.

3

Produkurujú viacero esenciálnych hormónov.

Faktory zhoršovania chronickej choroby obličiek a diabetes mellitus 2. typu⁵

1. Zvýšený krvný tlak

2. Zlá kontrola hladiny cukru v krvi

3. Zápal a fibróza

Viete, čo sa deje vo vašich obličkách?

Zápal a fibróza prispievajú k zhoršovaniu funkcie obličiek a môžu tak prispieť k nutnosti dialýzy v budúcnosti.

Máte pod kontrolou krvný tlak?

Máte pod kontrolou hladinu cukru v krvi?

Sledovanie funkcie obličiek

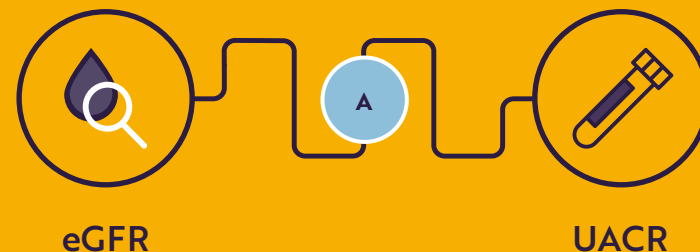
Lekár vám môže odporučiť vyšetrenia na posúdenie a sledovanie stavu vašich obličiek. Aby ste získali obraz o svojom stave, musíte absolvovať vyšetrenie krvi a moču, ktoré hodnotia funkciu a poškodenie obličiek. Najbežnejšie používanými vyšetreniami sú:

- eGFR (odhadovaná rýchlosť glomerulárnej filtrácie) – krvný test, ktorý meria, ako dobre obličky filtrujú odpadové látky z krvi.
- Test UACR (pomer albumínu a kreatinínu v moči) alebo pomocou diagnostického prúžku slúži na analýzu moču a môže odhaliť abnormálne hladiny albumínu v moči. Tie môžu byť známkou poškodenia obličiek, pretože poukazujú na to, že „filter“ prepúšťa.
- Laboratórny test UACR predstavuje včasnú metódu odhalenia

potenciálnych známkov poškodenia funkcie obličiek a nefrológovia ho považujú za zlatý štandard detekcie albumínu v moči.²

- Test pomocou diagnostického prúžku sa vo všeobecnej praxi používa častejšie, ale v porovnaní s testom UACR nie je taký presný. Informujte sa u svojho praktického lekára alebo špecialistu.

Analýza moču a krvi zameraná na príznaky poškodenia obličiek a stratu ich funkcie je najúčinnější spôsob, ako mať o funkcii obličiek čo najlepší prehľad. Pacientom s diabetes mellitus 2. typu sa odporúča raz ročne podstúpiť vyšetrenie obličiek pomocou testov eGFR a UACR, takže sa nezdráhajte pred vaším lekárom zmeniť pri ďalšej návšteve.²

Ako môžem svoje obličky chrániť? Zdravie a pohoda

Kontrola hladiny cukru v krvi, kontrola krvného tlaku a pravidelná kontrola funkcie vašich obličiek môže pomôcť udržiavať vaše obličky zdravé alebo zabrániť zhoršovaniu chronickej choroby obličiek.

Celkovému zdraviu a pohode môžete ísť v ústrety aj tým, že zmeníte svoj životný štýl. Nižšie uvádzame niekoľko odporúčaní, ktoré môžu priniesť pozitívnu zmenu:

Niekoľkokrát týždenne si aspoň na 30 minút zacvičte. Pomôže vám to odbúrať stres, udržiavať telesnú váhu a dosiahnuť cieľové hodnoty krvného tlaku a cukru v krvi.

Spolu s dietológom si zostavte zdravý jedálniček, nech viete, ktorým potravinám by ste sa mali vyhýbať a ktorým sa naopak nemusíte.

Udržiavajte si zdravú hmotnosť – nadváha ide ruka v ruku s vysokým krvným tlakom, srdcovými chorobami a chronickou chorobou obličiek.

Vyhýbajte sa zvýšenému užívaniu liekov proti bolesti, ktoré môžu viesť k poškodeniu funkcie obličiek.

Prispôbte príjem tekutín podľa odporúčania svojho lekára, pretože poškodené obličky nedokážu odstraňovať prebytočné tekutiny tak, ako by mali.

Nechajte si u svojho praktického lekára alebo špecialistu pravidelne kontrolovať funkciu vašich obličiek.

Ak fajčíte, zvážte možnosť odvykania.

Obmedzte konzumáciu alkoholu.

Keď dôjde k zhoršeniu funkcie obličiek v dôsledku diabetes mellitus 2. typu

Ľudia s diabetom 2. typu si zvýšené riziko choroby obličiek často neuvedomujú, pretože poškodenie obličiek sa zvyčajne nijak neprejavuje, kým ochorenie nedospeje do pokročilého štádia – nutnosti dialýzy alebo transplantácie.

Mnohí pacienti majú problém vyrovnať sa už so samotnou diagnózou cukrovky 2. typu, takže ďalšie obavy z ochorenia obličiek môžu úzkosť ešte viac prehĺbiť. Ak si však súvislosti medzi diabetom a obličkami uvedomíte, kľúčový prvý krok na ochranu svojho zdravia máte za sebou.

Ak vám je na základe výsledkov vyšetrení eGFR a UACR diagnostikovaná choroba obličiek, nezúfajte. Aby bola vaša východisková situácia čo najlepšia, mali by ste sa okrem zavedenia vyššie uvedených zmien životného štýlu takisto otvorene porozprávať so svojím lekárom.

Vzťah s vaším lekárom a zdravotníkmi, ktorí sa o vás starajú a liečia diabetes mellitus, bude z povahy ochorenia dlhodobý. Každá konzultácia predstavuje príležitosť na diskusiu o širšej liečbe diabetu, ktorá môže zahŕňať zdravie srdca, funkciu obličiek, ale takisto vašu duševnú pohodu. Nič, čo je pre vás dôležité, by nemalo byť vynechané.

V tejto brožúre sa na funkciu obličiek pozeráme podrobnejšie a dúfame, že vám nadobudnuté znalosti na budúcich návštevách vášho lekára pomôžu uchopiť zdravie pevnejšie do svojich rúk.

Na čo je dobré sa opýtať lekára

Nižšie uvádzame príklady otázok, ktoré môžete položiť svojmu lekárovi, aby ste nadviazali rozhovor na tému ako udržať vaše obličky zdravé:

- Čo môžem urobiť pre zdravie svojich obličiek?
- Ako sú na tom moje hodnoty v porovnaní s fyziologickými hodnotami?
- Dočítal/a som sa, že sa na kontrolu funkcie obličiek a rozvoja chronickej choroby obličiek používajú rôzne funkčné vyšetrenia obličiek. Môžete mi o nich niečo povedať?
